

FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNU

Kanun Numarası : 5846

Kabul Tarihi : 5/12/1951

Yayımlandığı R.Gazete : Tarih: 13/12/1951

BİRİNCİ BÖLÜM

Fikir ve Sanat Eserleri

A) Tarif:

Madde 1 - Bu Kanuna göre eser; sahibinin hususiyetini taşıyan ve aşağıdaki hükümler uyarınca ilim ve edebiyat, musiki, güzel sanatlar veya sinema eserleri sayılan her nevi fikir ve sanat mahsulüdür.

B) Fikir ve sanat eserlerinin çeşitleri:

I - İlim ve edebiyat eserleri:

Madde 2 - İlim ve edebiyat eserleri şunlardır:

- (Değişik: 7/6/1995 - 4110/1 md.) Herhangi bir şekilde dil ve yazı ile ifade olunan eserler ve her biçim altında ifade edilen bilgisayar programları ve bir sonraki aşamada program sonucu doğurması koşuluyla bunların hazırlık tasarımları,
- (Değişik: 1/11/1983-2936/1 md.) Her nevi rakıslar, yazılı koreografi eserleri, Pantomimaller ve buna benzer sözsüz sahne eserleri
- (Değişik: 7/6/1995 - 4110/1 md.) Bedii vasfı bulunmayan her nevi teknik ve ilmi mahiyette fotoğraf eserleriyle, her nevi haritalar, planlar, projeler, krokiler, resimler, coğrafya ve topoğrafyaya ait maket ve benzerleri, herçeşit mimarlık ve şehircilik tasarım ve projeleri, mimari maketler, endüstri, çevre ve sahne tasarım ve projeleri. (Ek: 7/6/1995 - 4110/1 md.) Arayüzüne temel oluşturan düşünce ve ilkeleri de içine almak üzere, bir bilgisayar programının herhangi bir ögesine temel oluşturan düşünce ve ilkeler eser sayılmazlar.

II - Musiki eserleri:

Madde 3 - Musiki eserleri, her nevi sözlü ve sözsüz bestelerdir.

III - Güzel sanat eserleri:

Madde 4 - (Değişik: 7/6/1995 - 4110/2 md.) Güzel sanat eserleri, estetik değere sahip olan;

- Yağlı ve suluboya tablolar; her türlü resimler, desenler, pasteller, gravürler, güzel yazılar ve tezhipler, kazıma, oyma, kakma veya benzeri usullerle maden, taş, ağaç veya diğer maddelerle çizilen veya tespit edilen eserler, kaligrafî, serigrafî,
- Heykeller, kabartmalar ve oymalar,
- Mimarlık eserleri,
- El işleri ve küçük sanat eserleri, minyatürler ve süsleme sanatı ürünleri ile tekstil, moda tasarımları,
- Fotoğrafik eserler ve slaytlar,
- Grafik eserler,
- Karikatür eserleri,
- Her türlü tiplerdir. Krokiler, resimler, maketler, tasarımlar ve benzeri eserlerin endüstriyel model ve resim olarak kullanılması, düşünce ve sanat eserleri olmak sıfatlarını etkilemez.

IV - Sinema eserleri:

Madde 5 - Sinema eserleri şunlardır:

- Sinema filimleri;
- Öğretici ve teknik mahiyette olan veya günlük olayları tesbit eden filimler;
- Her nevi ilmi, teknik veya bedii mahiyette projeksiyon diyapozitifleri. Yukarıda zikredilen eserler film ve camdan başka bir madde üzerine tesbit edilmiş olsa da projeksiyonla gösterildiği takdirde sinema eserleri gurubuna girer. Sırf beste, nutuk, konferans ve saireyi nakle yarayan filimler sinema eseri sayılmaz.

C) İşlenmeler:

Madde 6 - Diğer bir eserden istifade suretiyle vücuda getirilip te bu esere nispetle müstakil olmayan ve aşağıda başlıcaları yazılı fikir ve sanat mahsulleri işlenmedir:

1. Tercümeler;

2. Roman, hikaye, şiir ve tiyatro piyesi gibi eserlerden birinin bu sayılan nevilere bir başkasına çevrilmesi;

3. Musiki, güzel sanatlar, ilim ve edebiyat eserlerinin film haline sokul- ması veya filime alınmaya ve radyo ve televizyon ile yayıma müsait bir şekilde sokulması;

4. Musiki aranjman ve tertipleri;

5. Güzel sanat eserlerinin bir şekilden diğer şekillere sokulması;

6. Bir eser sahibinin bütün veya aynı cinsten olan eserlerinin külliyat haline konulması;

7. Belli bir maksada göre ve hususi bir plan dahilinde seçme ve toplama eserler tertibi;

8. Henüz yayımlanmamış olan bir eserin ilmi araştırma ve çalışma neticesinde yayımlanmaya elverişli hale getirilmesi (İlmi bir araştırma ve çalışma mahsulü olmayan alelade transkripsiyonlarla faksimileler bundan müstesnadır.);

9. Başkasına ait bir eserin izah veya şerhi yahut kısaltılması.

10. (Ek: 7/6/1995 - 4110/3 md.) Bir bilgisayar programının uyarlanması, düzenlenmesi veya herhangi bir değişim yapılması;

11. (EK: 7/6/1995 - 4110/3 md.) Belli bir maksada göre ve hususi bir plan dahilinde verilerin ve materyallerin seçilip derlenmesi sonucu ortaya çıkan veri tabanları (Ancak, burada sağlanan koruma, veri tabanı içinde bulunan verilere materyalin korunması için genişletilemez). İşliyenin hususiyetini taşıyan işlenmeler, bu kanuna göre eser sayılır.

Ç) Alenileşmiş ve yayımlanmış eserler:

Madde 7 - Hak sahibinin rızasıyla umuma arzedilen bir eser alenileşmiş sayılır. Bir eserin aslından çoğaltma ile elde nüshaları hak sahibinin rızasıyla satışa çıkarılma veya dağıtılma yahut diğer bir şekilde ticaret mevkiine konulma suretiyle umuma arzedilirse o eser yayımlanmış sayılır. 5680 sayılı Basın Kanununun 3 üncü maddesinin 2 nci fıkrası hükmü mahfuz- dur.

İKİNCİ BÖLÜM

Eser Sahibi

A) Tarif:

I - Genel olarak:

Madde 8 - (Değişik: 7/6/1995 - 4110/4 md.) Bir eserin sahibi, onu meydana getirendir. Aralarındaki özel sözleşmeden veya işin mahiyetinden aksi anlaşılmadıkça, memur, hizmetli ve işçilerin işlerini görürken meydana getirdikleri eserlerin mali hak sahipleri bunları çalıştıran veya tayin edenlerdir. Tüzel kişilerin uzuvları hakkında da bu kural uygulanır. Bir işlenmenin sahibi, asıl eser sahibinin hakları mahfuz kalmak şartıyla, onu işleyendir. Bir eserin yapımcısı veya yayımlayıcısı, ancak eserin sahibi ile yapacağı sözleşmeye göre mali hakları kullanabilir. Sinematografik eserlerde; yönetmen özgün müzik bestecisi ve senaryo yazarı, eserin birlikte sahibidirler. Eserin birlikte sahipleri, mali hakları, yapacak- ları bir sözleşmeyle ve uygun bir bedel karşılığında yapımcıya devredebilirler. Sinematografik eserin birlikte sahipleri mali haklarını devrettikten sonra, aksine ya da özel bir hüküm bulunmadığı takdirde yapımcı tarafından eserin çoğaltımına, dağıtımına, kamuya arzına, kablolu iletimine, televizyon ya da başka araçlarla yayımına, alt yazı yazılmasına ya da dublajına itiraz edemezler.

II - Eser sahiplerinin birden fazla oluşu:

Madde 9 - Birden fazla kimselerin birlikte vücuda getirdikleri eserin kısımla- rına ayrılması mümkünse, bunlardan her biri vücuda getirdiği kısmın sahibi sayılır. Aksi kararlaştırılmış olmadıkça, eseri birlikte vücuda getirenlerden her biri bütün eserin değiştirilmesi veya yayımlanması için diğerlerinin iştirakini isteyebilir. Diğer taraf muhik bir sebep olmaksızın iştirak etmezse, mahkemece müsaade verilebilir. Aynı hüküm mali hakların kullanılmasında da uygulanır.

III - Eser sahipleri arasındaki birlik:

Madde 10 - Birden fazla kimsenin iştirakiyle vücuda getirilen eser ayrılmaz bir bütün teşkil ediyorsa, eserin sahibi, onu vücuda getirenlerin birliğidir. Birliğe adi şirket hakkındaki hükümler uygulanır. Eser sahiplerinden biri, birlikte yapılacak bir muameleye muhik bir sebep olmaksızın müsaade etmezse, bu müsaade mahkemece verilebilir. Eser sahiplerinden her biri, birlik menfaatlerine tecavüz edildiği takdirde tek başına hareket edebilir. Bir eserin vücuda getirilmesinde yapılan teknik hizmetler veya teferruata ait yardımlar, iştirake esas teşkil etmez.

B) Eser sahipliği hakkında karineler:

I - Sahibinin adı belirtilen eserlerde:

Madde 11 - Yayınlanmış eser nüshalarında veya güzel sanat eserinin aslında, o eserin sahibi olarak adını veya bunun yerine tanınmış müstear adını kullanan kimse, aksi sabit oluncaya kadar o eserin sahibi sayılır. (Değişik: 7/6/1995 - 4110/5 md.) Umumi yerlerde veya radyo-televizyon aracılığı ile verilen konferans ve temsillerde, mutad şekilde eser sahibi olarak tanıtılan kimse o eserin sahibi sayılır, meğer ki, birinci fıkradaki karine yoluyla diğer bir kimse eser sahibi sayılsın.

II - Sahibinin adı belirtilmeyen eserlerde:

Madde 12 - Yayınlanmış olan bir eserin sahibi 11 inci maddeye göre belli olmadıkça, yayımlıyan ve o da belli değilse çoğaltan, eser sahibine ait hak ve salahiyetleri kendi namına kullanabilir. Bu salahiyetler, 11 inci maddenin 2 nci fıkrasındaki karine ile eser sahi- binin belli olmadığı hallerde konferansı verene veya temsili icra ettirene ait- tir. Bu maddeye göre salahiyetli kimselerle asıl hak sahipleri arasındaki münasebetlere, aksi kararlaştırılmamışsa, adi vekalet hükümleri uygulanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Fikri Haklar

A) Eser sahibinin hakları:

I - Genel olarak:

Madde 13 - Fikir ve sanat eserleri üzerinde sahiplerinin mali ve manevi menfaatleri bu kanun dairesinde himaye görür. Eser sahibine tanınan hak ve salahiyetler eserin bütününe ve parçalarına şamildir.

II - Manevi haklar:

1. Umuma arz salahiyeti:

Madde 14 - Bir eserin umuma arzedilip edilmemesini, yayımlanma zamanını ve tarzını munhasıran eser sahibi tayin eder. Bütünü veya esaslı bir kısmı alenileşmemiş olan, yahut ana hatları her hangi bir suretle henüz umuma tanıtılmıyan bir eserin muhtevası hakkında ancak o eserin sahibi malumat verebilir. Eserin umuma arzedilmesi veya yayımlanma tarzı, sahibinin şeref ve itibarını düşürecek mahiyette ise eser sahibi, başkasına salahiyet vermiş olsa bile eserin gerek aslının ve gerek işlenmiş şeklinin umuma tanıtılmasını veya yayımlanmasını menedebilir. Bu haktan sözleşme ile vazgeçme hükümsüzdür. Diğer tarafın tazminat hakkı mahfuzdur.

2. Adın belirtilmesi salahiyeti:

Madde 15 - Eseri, sahibinin adı veya müstear adı ile yahut adsız olarak, umuma arzetme veya yayımlama hususunda karar vermek salahiyeti munhasıran eser sahibine aittir. Bir güzel sanat eserinden çoğaltma ile elde edilen kopyelerle bir işlenmenin aslı veya çoğaltılmış nüshaları üzerinde asıl eser sahibinin ad veya alametinin, kararlaştırılan veya adet olan şekilde belirtilmesi ve vücuda getirilen eserin bir kopya veya işlenme olduğunun açıkça gösterilmesi şarttır. Bir eserin kimin tarafından vücuda getirildiği ihtilaflı ise, yahut her hangi bir kimse eserin sahibi olduğunu iddia etmekte ise, hakiki sahibi, hakkının tesbitini mahkemeden isteyebilir. (Ek: 7/6/1995 - 4110/6 md.) Eser niteliğindeki mimari yapılarda, yazılı istem üzerine eserin görülen bir yerine eser sahibinin uygun göreceği malzeme ile silinmeyecek biçimde eser sahibinin adı yazılır.

3. Eserde değişiklik yapılmasını menetmek:

Madde 16 - Eser sahibinin izni olmadıkça eserde veyahut eser sahibinin adında kısaltmalar, ekleme ve başka değiştirmeler yapılamaz. Kanunun veya eser sahibinin müsaadesiyle bir eseri işliyen, umuma

arzeden, çoğaltan, yayımlayan, temsil eden veya başka bir suretle yayan kimse; işleme, çoğaltma, temsil veya yayım tekniği icabı zaruri görülen değiştirmeleri eser sahibinin hususi bir izni olmaksızın da yapabilir. Eser sahibi kayıtsız ve şartsız olarak izin vermiş olsa bile şeref veya itibarını yahut eserinin mahiyet ve hususiyetlerini bozan her türlü değiştir- melere muhalefet hakkını muhafaza eder. Bu haktan sözleşme ile vazgeçmek hükümsüzdür.

4. Eser sahibinin zilyed ve malike karşı hakları:

Madde 17 - Çoğaltma veya işleme hakkının sahibi bu hakların kullanılması için gerekli olan nispette eserden faydalanmayı, aslın zilyedinden talep edebilir. Şu kadar ki, hak sahibi eserin kendisine tevdiini istiyemez. (Değişik: 7/6/1995 - 4110/7 md.) Aslın maliki, eser sahibi ile yapmış olduğu sözleşme şartlarına göre eser üzerinde tasarruf edebilir. Ancak eseri bozamaz ve yok edemez ve eser sahibinin haklarına zarar veremez. (Ek: 7/6/1995 - 4110/7 md.) Eserin tek ve özgün olması durumunda eser sahibi, kendisine ait tüm dönemleri kapsayan çalışma ve sergilerde kullanmak amacıyla, koruma şartlarını yerine getirerek iade edilmek üzere eseri isteyebilir.

5. Hakların kullanılması:

a) Genel olarak:

Madde 18 - Mali hakların devamı süresi bitmiş olsa da, eser sahibi gerçek kişi ise yaşadığı ve tüzelkişi ise devam ettiği müddetçe 14, 15 ve 16 ncı madde- ler gereğince haiz olduğu hakları kullanabilir. Mümeyiz bulunan küçükler ve kısıtlılar bu hakları kullanmada kanuni temsilcilerinin rızasına muhtaç değil- dirler.

b) Hakları kullanabilecek kimseler:

Madde 19 - Eser sahibi 14 ve 15 inci maddelerin birinci fıkralarıyla kendisine tanınan salahiyetlerin kullanılış tarzlarını tesbit etmemişse yahut bu hususu her hangi bir kimseye bırakmamışsa bu salahiyetlerin ölümünden sonra kullanılması, vasiyeti tenfiz memuruna; bu tayin edilmemişse sırasıyla sağ kalan eşi ile çocuklarına ve mansup mirasçılara, ana - babasına, kardeşlerine aittir. Eser sahibinin ölümünden sonra yukarıki fıkrada sayılan kimseler eser sahi- bine 14, 15 ve 16 ncı maddelerin üçüncü fıkralarında tanınan hakları, mali hakların devamı süresince ve her halde eser sahibinin ölümünden itibaren 50 yıl içinde kendi namlarına kullanabilirler. Eser sahibi veya birinci ve ikinci fıkralara göre salahiyetli olanlar, salahiyetlerini kullanmazlarsa; eser sahibinden veya halefinden mali bir hak iktisap eden kimse meşru bir menfaati bulunduğunu ispat şartıyla, eser sahibine 14, 15 ve 16 ncı maddelerin üçüncü fıkralarında tanınan hakları kendi namına kullanabilir. Salahiyetli kimseler birden fazla olup müdahale hususunda birleşemezlerse; mahkeme, eser sahibinin muhtemel arzusuna en uygun bir şekilde basit yargılama usulü ile ihtilafı halleder. (Değişik: 1/11/1983 - 2936/2 md.) 18 inci madde ile yukarıdaki fıkralarda sayılan salahiyetli kimselerden hiçbiri bulunmaz veya bulunup da salahiyetlerini kullanmazlarsa yahut ikinci fıkrada belirlenen süreler bitmişse, eser memleketin kültürü bakımından önemli görüldüğü takdirde, Kültür ve Turizm Bakanlığı 14, 15, 16 ncı maddelerin üçüncü fıkralarında eser sahibine tanınan hakları kendi namına kullanabilir.

III - Mali haklar:

1. Genel olarak:

Madde 20 - (Değişik: 1/11/1983 - 2936/3 md.) Henüz alenileşmemiş bir eserden her ne şekil ve tarzda olursa olsun faydalanma hakkı münhasıran eser sahibine aittir. Alenileşmiş bir eserden eser sahibine münhasıran tanınan faydalanma hakkı, bu Kanunda mali hak olarak gösterilenlerden ibarettir. Mali haklar birbirine bağlı değildir. Bunlardan birinin tasarrufu ve kullanılması diğerine tesir etmez. Eser sahibinin meslek birliğine üye olması halinde, yazılı yetki belgesinde belirttiği eseri ve ona ilişkin mali haklarının takibi, teklif ücretlerinin tahsili, bu ücretlerin ve eserin dağıtımını meslek birliği tarafından yapılır. Yetki belgesiyle ilgili esas ve usuller Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından hazırlanacak yönetmelikle belirlenir. Bir işlenmenin sahibi, kendisine bu sıfatla tanınan mali hakları, işleme hususunun serbest olduğu haller dışında, asıl eser sahibinin müsaade ettiği nispette kullanabilir.

2. Çeşitleri:

a) İşleme hakkı:

Madde 21 - Bir eserden, onu işlemek suretiyle faydalanma hakkı munhasıran eser sahibine aittir.

b) Çoğaltma hakkı:

Madde 22 - (Değişik: 7/6/1995 - 4110/8 md.) Bir eserin aslını veya işlenmelerini kısmen ya da tamamen çoğaltma hakkı, münhasıran eser sahibine aittir. Eserlerin aslından ikinci bir kopyasının çıkarılması ya da eserin işaret, ses ve görüntü nakil ve tekrarına yarayan, bilinen ya da ileride geliştirilecek olan her türlü araca kayıt edilmesi, her türlü ses ve müzik kayıtları ile mimarlık eserlerine ait plan, proje ve krokilerin uygulanması da çoğaltma sayılır. Aynı kural, kabartma ve delikli kalıplar hakkında da geçerlidir. Çoğaltma hakkı, bilgisayar programının geçici çoğaltılmasını gerektirdiği ölçüde, programın yüklenmesi, görüntülenmesi, çalıştırılması, iletilmesi ve depolanması fiillerini de kapsar.

c) Yayma hakkı:

Madde 23 - (Değişik: 7/6/1995 - 4110/9 md.) Bir eseri, onun aslından veya işlenmesinden çoğaltma ile elde edilmiş nüshalarını dağıtmak, kiralamak veya satışa çıkarmak ya da herhangi bir biçimde ticaret konusu yapmak ve bu yoldan faydalanma hakkı yalnızca eser sahibinindir. Yurt dışında çoğaltılmış kopyaların yurt içine getirilmesi durumunda, eseri yayma ve faydalanma hakkı eser sahibinindir. Kendi izni olmadan yapılan nüshaların ithalini yasaklama hakkı münhasıran eser sahibine aittir. Belirli nüshaların hak sahibinin yayma hakkını kullanması sonucu mülkiyeti devredilerek ülke sınırları içinde ilk satışı ya da dağıtım yapıldıktan sonra bunların yeniden satışı ya da kiralanması biçiminde yayımı, kiralama ve kamuya ödünç verme hakkı saklı kalmak şartıyla, eser sahibine tanınan yayma hakkını ihlal etmez.

ç) Temsil hakkı:

Madde 24 - Bir eserden, onun asıl veya işlenmelerini doğrudan doğruya yahut işaret, ses veya resim nakline yarıyan aletlerle umumi mahallerde okumak, çalmak, oynamak ve göstermek gibi temsil suretiyle faydalanma hakkı münhasıran eser sahibine aittir. Temsilin umuma arzedilmek üzere vukubulduğu mahalden başka bir yere her hangi bir teknik vasıta ile nakli de eser sahibine aittir. (Ek: 1/11/1983-2936/4 md.) Temsil hakkı; eser sahibinin veya meslek birliği- ne üye olması halinde, yetki belgesinde belirttiği yetkiler çerçevesinde meslek birliğinin yazılı izni olmadan, diğer gerçek ve tüzelkişilerce kullanılamaz. Ancak, 33 üncü ve 43 üncü maddelerdeki hükümler saklıdır.

d) Radyo ile yayım hakkı:

Madde 25 - Bir eserden, onun asıl veya işlenmelerini radyo veya buna benziyen ve işaret, ses yahut resim nakline yarıyan diğer teknik tesislerle yaymak; böylece yayılan eserleri diğer bir radyo teşekkülünden naklen alarak ister telli, ister telsiz olsun tekrar yaymak veya oparlör yahut buna benziyen ve işaret, ses yahut resim nakline yarıyan diğer teknik tesislerle umumi mahallerde temsil etmek suretiyle faydalanma hakkı münhasıran eser sahibine aittir.

3. Süreler:

a) Genel olarak:

Madde 26 - Eser sahibine tanınan mali haklar zamanla mukayyettir. 46 ve 47 nci maddelerdeki haller dışında koruma süresinin bitiminden sonra herkes, eser sahibine tanınan mali haklardan faydalanabilir. Bir eserin aslı veya işlenmeleri için tanınan koruma süreleri birbirine tabi değildir. Bu hüküm 9 uncu maddenin birinci fıkrasındaki eserler hakkında da uygulanır. Koruma süresi, eserin alenileşmesinden önce cereyana başlamaz. Forma veya fasikül halinde yayımlanan eserlerde son forma veya fasikülün yayımlandığı tarih, eserin aleniyeti tarihi sayılır. Fasıla ile yayımlanan mütaaddit ciltlerden müteşkil eserlerin her bir cildi ile bülten, risale, mevkute ve yıllıklar gibi eserlerde aleniyet tarihi bunlardan her birinin yayımlanma tarihidir. Aleniyet tarihinden başlayan süreler eserin ilk defa alenileştiği veya dördüncü fıkraya göre alenileşmiş sayıldığı yıldan sonraki senenin ilk gününden itibaren hesap olunur. Eser sahibinin ölümünden itibaren başlayan sürelerin hesabında, eser sahibinin öldüğü seneyi takip eden yılın ilk günü başlangıç tarihi sayılır. 10 uncu maddenin birinci fıkrasında zikredilen hallerde süre, eser sahiplerinden son sağ kalanının ölüm tarihinden sonra başlar.

b) Sürelerin devamı:

Madde 27 - (Değişik: 7/6/1995 - 4110/10 md.) Koruma süresi eser sahibinin yaşadığı müddetçe ve ölümünden itibaren 70 yıl devam eder. Sahibinin ölümünden sonra alenileşen eserlerde koruma süresi

ölüm tarihinden sonra 70 yıldır. 12 nci maddenin birinci fıkrasındaki hallerde koruma süresi, eserin aleniyet tarihinden sonra 70 yıldır; meğer ki eser sahibi bu sürenin bitmesinden önce adını açıklamış bulunsun, İlk eser sahibi tüzelkişi ise, koruma süresi aleniyet tarihinden itibaren 70 yıldır.

c) Türkçeye tercüme hususunda koruma süresi:

Madde 28 - (Değişik: 7/6/1995 - 4110/11 md.) İlk defa Türkçe'den başka bir dilde yayımlanmış olan bir ilim ve edebiyat eseri, yayımlandığı tarihten itibaren 70 yıl içinde eser sahibi veya onun izniyle bir başka kişi tarafından Türkçe çevirisi yapılarak yayımlanmamış ise, 70 yılın geçmesi ile Türkçe'ye çevrilebilir.

ç) El işleri, küçük sanat eserleri, fotoğraf ve sinema eserlerinde süre:

Madde 29 - (Değişik: 7/6/1995 - 4110/12 md.) El işleri, küçük sanat eserleri, fotoğraf ve sinema eserleri için koruma süresi, aleniyet tarihinden itibaren 70 yıldır.

B) Tahditler: I -

Amme intizamı mülahazasıyla:

Madde 30 - Eser sahibine tanınan haklar, eserin ispatı maksadiyle mahkeme ve diğer resmi makamlar huzurunda ve alelittak zabıta ve ceza işlerinde bir muameleye konu teşkil etmek üzere kullanılmasına mani değildir. Fotoğraflar, umumi emniyet mülahazasıyla veya adli maksatlar için sahibinin rızası alınmaksızın, resmi makamlar veya bunların emriyle başkaları tarafından her şekilde çoğaltılabilir ve yayılabilir. Eserin her hangi bir suretle ticaret mevkiine konmasını, temsilini veya diğer şekillerde kullanılmasını meneden yahut müsaade veya kontrole bağlı tutan kamu hukuku hükümleri mahfuzdur.

II - Genel menfaat mülahazasıyla:

1. Mevzuat ve içtihatlar

Madde 31 - Resmen yayımlanan veya ilan olunan kanun, tüzük, yönetmelik, tebliğ, genelge ve kazai kararların çoğaltılması, yayılması, işlenmesi veya her hangi bir suretle bunlardan faydalanma serbesttir.

2. Nutuklar:

Madde 32 - Büyük Millet Meclisinde ve diğer resmi meclis ve kongrelerde, mahkemelerde, umumi toplantılarda söylenen söz ve nutukların, haber ve malûmat verme maksadiyle çoğaltılması, umumi mahallerde okunması veya radyo vasıtasıyla ve başka suretle yayımı serbesttir. Hadisenin mahiyeti ve vaziyetin icabı gerektirmediği hallerde söz ve nutuk sahiplerinin adı zikredilmeyebilir. Bu söz ve nutukları birinci fıkrada zikredilenden başka bir maksatla çoğaltmak veya diğer bir suretle yaymak eser sahibine aittir.

3. Temsil serbestisi:

Madde 33 - Yayımlanmış bir eserin; umumi mahallerde, munhasıran eğitim ve öğretim maksadiyle veya intifa kasdı olmaksızın meccanen temsili serbesttir. Aynı kaide safi gelirleri tamamen hayır gayelerine tahsis edilen müsamereler hakkında da uygulanır. Bununla beraber eser sahibinin ve eserin adını mütat şekilde zikretmek icap eder.

4. Eğitim ve öğretim için seçme ve toplama eserler:

Madde 34 - (Değişik birinci fıkra: 7/6/1995 - 4110/13 md.) Yayımlanmış musiki, ilim ve edebiyat eserlerinden ve alenileşmiş güzel sanat eserlerinden, maksadın haklı göstereceği bir nispet dahilinde iktisablar yapılmak suretiyle, hal ve vaziyetinden eğitim ve öğretim gayesine tahsis edildiği anlaşılan seçme ve toplama eserler vücuda getirilmesi serbesttir. 2 nci maddenin üçüncü bendinde ve 4 üncü maddenin birinci fıkrasının birinci ve beşinci bentlerinde gösterilen neviden eserler, ancak seçme ve toplama eserin münderecatını aydınlatmak üzere iktibas edilebilir. Ancak bu serbestlik, hak sahibinin meşru menfaatlerine haklı bir sebep olmadan zarar verir veya eserden normal yararlanma ile çelişir şekilde kullanılamaz. Münhasıran okullara mahsus olarak hazırlanan ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından onanan (okul-radyo) yayımları için de birinci fıkra hükümleri uygulanır. Bütün bu hallerde eser ve eser sahibinin adı mütat şekilde zikredilmek icap eder.

5. İktibas serbestisi:

Madde 35 - Bir eserden aşağıdaki hallerde iktibas yapılması caizdir:

1. Alenileşmiş bir eserin bazı cümle ve fıkralarının müstakil bir ilim ve edebiyat eserine alınması;
- 2 - Yayımlanmış bir bestenin en çok tema, motif, pasaj ve fikir nevinden parçalarının müstakil bir musiki eserine alınması;
3. Alenileşmiş güzel sanat eserlerinin ve yayımlanmış diğer eserlerin, maksadın haklı göstereceği bir nispet dahilinde ve münderacatını aydınlatmak maksadiyle bir ilim eserine konulması;
4. Alenileşmiş güzel sanat eserlerinin ilmi konferans veya derslerde, konuyu aydınlatmak için projeksiyon ve buna benzer vasıtalarla gösterilmesi. İktibasın belli olacak şekilde yapılması lazımdır. İlim eserlerinde, iktibas hususunda kullanılan eserin ve eser sahibinin adından başka bu kısmın alındığı yer belirtilir.

6. Gazete münderecatı:

Madde 36 - Basın Kanununun 15 inci maddesi hükmü mahfuz kalmak üzere basın veya radyo tarafından umuma yayılmış bulunan günlük havadisler ve haberler serbestçe iktibas olunabilir. Gazete veya dergilerde çıkan içtimai, siyasi veya iktisadi günlük meselelere mütaallik makale ve fıkraların iktibas hakkı sarahaten mahfuz tutulmamışsa aynen veya işlenmiş şekilde diğer gazete ve dergiler tarafından alınması ve radyo va- sıtasiyle veya diğer bir suretle yayılması serbesttir. İktibas hakkı mahfuz tutulsa bile sözü geçen makale ve fıkraların kısaltılarak basın özetleri şeklinde alınması, radyo vasıtasıyla veya diğer bir suretle yayılması caizdir. Bütün bu hallerde, iktibas edilen gazete, dergi ve ajansın ve eğer bunlar da başka bir kaynaktan alınmışlarsa o kaynağın adı, tarih ve sayısından başka maka- le sahiplerinin adı, müstear adı veya alameti zikredilmek icabeder.

7. Röportaj:

Madde 37 - Röportaj mahiyetinde olmak üzere günlük hadiselerle ilgili olarak fikir ve sanat eserlerinden bazı parçaların işaret, ses veya resim nakline yarıyan vasıtalarla alınması caizdir. Bu şekilde alınmış paraların çoğaltılması, yayılması, temsil edilmesi veya radyo ile yayınlanması serbesttir. Alenileşmiş ilim ve edebiyat eserlerinden bazı parçaların röportaj çerçeve- sini aşmamak şartıyla radyo vasıtasıyla yayınlanması caizdir.

III - Hususi menfaat mülahazasıyla:

1. Şahsan kullanma:

Madde 38 - (Değişik: 7/6/1995 - 4110/14 md.) Bütün fikir ve sanat eserlerinin, yayımlanma veya kar amacı güdülmeksizin şahsen kullanmaya mahsus çoğaltılması mümkündür. Ancak, bu çoğaltma hak sahi- binin meşru menfaatlerine haklı bir sebep olmadan zarar veremez ya da eserden normal yararlanmaya aykırı olamaz. Herkes birinci fıkra hükmü çerçevesinde musiki, ilim ve edebiyat eserlerini işleyebileceği gibi başkasına da işletebilir. Sözleşmede belirleyici hükümlerinin yokluğu durumunda, hata düzeltme de dahil, bilgisayar programının düşünüldüğü amaca uygun kullanımı için gerekli olduğu durumda, bilgisayar programının onu hukuki yollardan edinen kişi tara- fından çoğaltılması ve işlenmesi serbesttir. Bilgisayar programını yasal yollardan edinen kişinin programı yüklemesi, çalıştırması ve hataları düzeltmesi sözleşme ile önlenemez. Bilgisayar prog- ramının kullanımı için gerekli olduğu sürece, bilgisayar programını kullanma hakkına sahip kişinin bir adet yedekleme kopyası yapması sözleşme ile önle- nemez. Bilgisayar programının kullanım hakkına sahip kişinin yapmaya hak kazandığı bilgisayar programının yüklenmesi, görüntülenmesi, çalıştırılması, iletilmesi veya depolanması fiillerini ifa ettiği sırada, bilgisayar programının herhangi bir ögesi altında yatan düşünce ve ilkeleri belirlemek amacı ile, programın işleyişini gözlemlemesi, tetkik etmesi ve sınaması serbesttir. Bağımsız yaratılmış bir bilgisayar programı ile diğer programların araişerliğini gerçekleştirmek üzere gerekli bilgileri elde etmek için, bilgisayar programının çoğaltılması ve işlenmesi anlamında kod'un çoğaltılmasının ve kod formunun çevirisinin de zorunlu olduğu durumlarda, bu fiillerin ifası aşağıdaki şartların karşılanması halinde serbesttir: 1. Bu fiillerin, ruhsat sahibi veya bir bilgisayar programının kopyasını kullanma hakkı sahibi diğer bir kişi tarafından veya onların adına bunu yapma- ya yetkili kişi tarafından ifa edilmesi,

2. Araişerliği gerçekleştirmek için gerekli bilginin, (1) numaralı bentte belirtilen kişilerin kullanımlarına sunulmaması,

3. Bu fiillerin, araişerliği gerçekleştirmek için gereken program parçaları ile sınırlı olması. Yukarıdaki fıkra hükümleri, onun uygulanması ile elde edilen bilgilerin;

1. Bağımsız yaratılmış bilgisayar programının araişlerliğini gerçekleştirmenin dışında diğer amaçlar için kullanılmasına,
2. Bağımsız yaratılmış bilgisayar programının araişlerliği için gerekli olduğu durumlar dışında başkalarına verilmesine,
3. İfade ediliş bakımından esastan benzer bir bilgisayar programının geliştirilmesi, üretilmesi veya pazarlanması veya fikri hakları ihlal eden herhangi diğer bir fiil için kullanılmasına, İzin vermez. Altıncı ve Yedinci fıkra hükümleri, programdan normal yararlanma ile çelişir veya hak sahibinin meşru yararlarına makul olmayan müdahale eder şekilde kullanılmasına izin verecek tarzda yorumlanamaz.

2. Bestekarlara tanınan haklar:

Madde 39 - (Değişik: 7/6/1995 - 4110/15 md.) Bir edebiyat eseri, ancak eser sahibinin yazılı izniyle müzik eserinde kullanılabilir. Herhangi bir müzik eserinde kullanılan her türden güfte, libretto ve benzeri eserler bestelendiğinde, ortak eser kayıt, tescil ve ticari dolaşıma konulmadan önce bu izin her aşamada belgelendirilir ve hak sahipleri ile diğer ilgililer tarafından denetlenir. Güftelerin, konser ve radyo-televizyon programlarına konularak parasız dağıtılması ve ses taşıyıcılarının üstünde veya bunlarla birlikte verilmek üzere bastırılması mümkündür. Bu imkanlardan yararlanan kimse, edebiyat eserinin ve eser sahibinin adını belirtmek zorundadır.

3. Kopye ve teşhir:

Madde 40 - Umumi yollar, caddeler ve meydanlara, temelli kalmak üzere konulan güzel sanat eserlerini; resim, grafik, fotoğraf ve saire ile çoğaltma, yayma, umumi mahallerde projeksiyonla gösterme, radyo ve benzeri vasıtalarla yayımlama caizdir. Bu salahiyet mimarlık eserlerinde yalnız dış şekle munhasırdır. Üzerlerine, sahibi tarafından sarahaten menedici bir kayıt konulmuş olmadıkça güzel sanat eserleri, malikleri veya bunların muvafakatiyle başkaları tarafından umumi mahallerde teşhir edilebilir. Açık artırma ile satılacak eserler umuma teşhir olunabilir. Umumi mahallerde teşhir edilen veya açık artırmaya konulan bir eseri sergi veya artırmayı tertip eden kimseler tarafından bu maksatlarla çıkarılacak katalog, kılavuz veya bunlara benzer matbualar vasıtasıyla çoğaltma ve yayma caizdir. Bu hallerde, aksine yerleşmiş adet yoksa, eser sahibinin adının zikrinden vazgeçilebilir.

4. Plak, video kasetleri ve ses kasetlerinin umumi mahallerde kullanılması:

Madde 41 - (Değişik: 1/11/1983-2936/6 md.) Eser sahibinin izniyle, ses, görüntü veya ses ve görüntü tekrarına yarayan vasıtalara alınmış bu umumi mahallerde temsil edilmek üzere özel işaretlenmiş olan musiki, ilim ve edebiyat eserlerinin umumi mahallerde çalınması veya gösterilmesi suretiyle temsili mümkündür. Ancak, özel olarak işaretlenmemiş plak, video kaset ve ses kasetlerinden eser sahibinin veya yetkili kıldığı hallerde meslek birliğinin uygun bir bedeli tazminat olarak isteme hakları saklıdır. Bu tazminat miktarının tespiti, takibi, eser sahibi ile meslek birliği arasında paylaştırılmasına ilişkin usul ve esaslar; Türkiye Radyo - Televizyon Kurumu ile meslek birliğinin görüşü alındıktan sonra, Kültür ve Turizm Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

IV - Hükümete tanınan yetkiler:

1. Meslek birliklerinin kurulması:

Madde 42 - (Değişik: 1/11/1983-2936/7 md.) (Değişik birinci fıkra: 7/6/1995 - 4110/16 md.) Eser sahipleri ve komşu hak sahipleri, üyelerinin ortak çıkarlarını korumak ve mevzuatın öngördüğü esas ve usuller içinde bu Kanun ile tanınmış haklarının takibini, alacak ücretlerin tahsilini ve hak sahiplerine dağıtımını sağlamak üzere, Kültür Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca onaylanan tüzük ve tip statülere uygun olarak meslek birlikleri kurabilirler. Alan tespiti tüzük ile belirlenir. Aynı alanda birden fazla meslek birliği kurulabilir. Her birlik ihtiyaçlar doğrultusunda şubeler açarak çalışabilir.

Değişik: (7/6/1995 - 4110/16 md.) Meslek birlikleri, Kültür Bakanlığınca hazırlanarak Bakanlar Kurulunca onaylanan tip statüye uygun olarak, bir üst kuruluş kurabilirler. Meslek birlikleri ve federasyon özel hukuka tabi tüzelkişilerdir. Üyeleri sermaye koymak, kar ve zarara, hukuki mesuliyete iştirak etmekle yükümlü tutulamazlar. Meslek birliklerinin ve federasyonun tip statülerinde genel kurul, yönetim kurulu, denetleme kurulu, teknik - bilim kurulu ve haysiyet kurulu mecburi organ

olarak düzenlenir. Bu birliklerin ve federasyonun kurulması, kontrolü; denetlenmesi ile ilk genel kurullarını toplayabilmeleri için gerekli en az üye sayısı, diğer ihtiyari organları, kurullarının teşekkül tarzı, üye sayısı ve görevleri üyeliğe girme, çıkma ve çıkarılma şartları, şubelerini kurabilecekleri bölgelerin tespiti, yurt içi ve yurt dışındaki kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve özel hukuk tüzelkişileri ile olan ilişkileri, bu ilişkilerdeki hak ve yetkileri, üyeleriyle olan mali ilişkileri, elde edilen telif ücreti ve tazminatların dağıtımı ve diğer usul ve esaslara ilişkin hususlar; ilgili kuruluşların görüşleri alındıktan sonra Kültür ve Turizm Bakanlığınca hazırlanacak tüzükle belirlenir. 4/10/1983 tarihli ve 2908 sayılı Dernekler Kanununun 21 inci maddesinin ikinci fıkrası, 30, 37, 40, 42, 43, 44, 45, 48, 65, 66, 67, 68, 69, 70 ve 90 ıncı maddeleri, bu maddeye göre kurulacak meslek birlikleri ve federasyon için de ceza hükümleriyle birlikte uygulanır. Türk uyruklu eser sahiplerinin mali hakları, ülke içinde bu maddeye göre kurulan meslek birlikleri dışında; başka birlik, dernek ve benzeri kuruluşlar tarafından takip edilemez.

Radyo-Televizyon Yayınlarında Telif Hakkı (1)

Madde 43 - (Değişik: 7/6/1995 - 4110/17 md.) Radyo-Televizyon yayınlarında kullanılan fikir ve sanat eserlerine telif hakkı ödenir. ----- (1) Bu madde başlığı 7/6/1995 tarih ve 4110 sayılı Kanunun 17 nci maddesi ile değiştirilmiş ve metne işlenmiştir. Her tür yayınlarda; tanıtım amacıyla kullanılan eserin tümü üzerindeki hakları zedelemeyecek düzeydeki kısa tespitler için eser sahiplerinden izin alınmaz ve herhangi bir ücret ödenmez. Eserlerin herhangi bir bölümünün söz veya müzik programlarını tanıtma, yardımcı dramatik unsur, sinyal, jenerik, geçiş müziği ve benzeri maksatlarla kullanılması kısa tespit sayılır. Türkiye Radyo-Televizyon Kurumunun kısa dalga radyo istasyonlarından yurt dışına yapılacak yayınlarda yararlanılan eserler dolayısıyla eser sahiplerine ücret ödenmez.

3. Fikir ve sanat eserlerinin işaretlenmesi:

Madde 44 - (Değişik: 7/6/1995 - 4110/18 md.) Mali hak sahipleri ile fikir ve sanat eserlerinin işaret, ses ve resim- le tekrarına yarayan aletleri imal edenler ve basanlar; bu Kanunun öngördüğü şekilde çoğaltarak satışa çıkarılacak, dağıtılacak veya başka türlü ticaret mevkiine konacak bir eserin bütün nüshalarında işaret ve seri numarası bulundurmamakla müştereken yükümlüdürler. Her türlü boş video kaseti, ses kaseti, kompakt disk, bilgisayar disketi imal veya ticari amaçla ithal eden gerçek ve tüzel kişiler, imalat veya ithalat bedeli üzerinden yüzde beşi geçmemek üzere Bakanlar Kurulu kararıyla belirlenecek orandaki miktarı keserek, bir ay içinde topladıkları meblağı,sonraki ayın engeç yarısına kadar Kültür Bakanlığı adına bir ulusal bankada açılacak özel hesaba yatırmakla yükümlüdürler. Bakanlık, bu hesapta toplanan miktarın 3/4'ünü, meslek birliklerinin temsil ettikleri hak sahiplerine dağıtılmak üzere meslek birlikleri arasında pay- laştırır. Meslek birlikleri bu parayı, Bakanlığın onaylayacağı dağıtım planlarına göre hak sahiplerine dağıtır. Bakanlık bu planları onaylarken, meslek birliklerince temsil edilen eserlerin özel kopyalama miktarını gözönüne alır. Bakanlık, bu miktarın geri kalan 1/4'ünü, kültürel ve sosyal amaçlarla ve fikri haklara tecavüzün önlenmesi için kullanır. Fikir ve sanat eserleri nüshalarının şahsi veya umumi mahallerde temsil edilmek amacıyla kullanımlarına göre üzerlerine konacak işaret ve seri numaralarına, bunu taşımayan nüshaların toplattırılmasına, çoğaltılan ve dağıtılan nüsha sayısının kime bildirileceğine ve diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar Kültür Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle tespit edilir.

4. Güzel sanat eserlerinin satış bedellerinden pay verilmesi:

Madde 45 - 4 üncü maddenin 1 inci ve 2 nci bendinde sayılan güzel sanat eserlerinin asıllarıyla 2 nci maddenin 1 inci bendinde ve 3 üncü maddede sayılıp yazarlarla bestecilerin el yazısıyla yazılmış eserlerinin asıllarından biri eser sahibi veya mirasçılardan tarafından bir defa satıldıktan sonra eser, koruma süresi içinde bir sergide veya açık artırmada yahut bu gibi eşyayı satan bir mağazada satış konusu olarak elden ele geçtikçe bu satış bedeli ile bir önceki satış bedeli arasında açık bir nispetlilik bulunması halinde satıcıya her defasında, bedel farkından munasip bir payı eser sahibine, bu ölmüşse miras hükümlerine göre üçüncü dereceye kadar (Bu derece hariç) kanuni mirasçısına ve eşine, bunlar da yoksa mesleki birliğe vermek borcu bir kararname ile yükletilebilir. Kararnamede:

1. Bedel farkının yüzde onunu geçmemek şartıyla farkın nispetine göre tesbit edilecek bir pay tarifesi;

2. Bedeli kararnamede tesbit edilecek miktarı aşmayan satışların pay vermek borcundan muaf tutulacağı;
3. Eser neveleri itibariyle mesleki birliğin hangi kolunun ilgili sayılabileceği; gösterilir. Satışın vukubulduğu müessese sahibi satıcı ile birlikte müteselsilen mesuldür. Cebri satış hallerinde pay ancak diğer alacaklar tamamen ödendikten sonra ödenir. Pay verme borcunun zamanaşımı, bu borcun doğumunu intaç eden satıştan itibaren beş yıldır.

5. Devletin faydalanma salahiyeti:

Madde 46 - (Değişik: 1/11/1983 - 2936/10 md.) Çoğaltma ve yayımı eser sahibi tarafından açıkça men edilmemiş olan ve umumi kütüphane, müze ve benzeri müesseselerde saklı bulunan henüz yayımlanmamış veya alenileşmemiş eserler, mali haklarla ilgili koruma süresi dolmuş olmak şartıyla, bulunduğu kamu kurum ve kuruluşuna ait olur. Bunlardan kamu kurum ve kuruluşları ile bilimsel vesair amaçla yararlanmak isteyen kişi ve kuruluşların izin alacakları merci ve bunlardan alınacak ücretlerle bu ücretlerin hangi kül- türel gayelerde sarfedileceği ve diğer hususlar, ilgili kuruluşların görüşü alındıktan sonra Kültür ve Turizm Bakanlığınca hazırlanacak tüzükle belirlenir.

6. Kamuya maletme:

Madde 47 - Bir kararname ile memleket kültürü için önemi haiz görülen bir eser üzerindeki mali haklardan faydalanma salahiyeti, hak sahiplerine münasip bir bedel ödenmesi suretiyle koruma süresinin bitiminden önce kamuya maledil bilir. Bu hususta karar verilebilmesi için eserin Türkiye'de veya Türk vatandaş- ları tarafından Türkiye dışında yayımlanmış olması ve aynı zamanda eser nüshalarının iki yıldan beri tükenmiş bulunması ve hak sahibinin münasip bir süre içerisinde bunun yenisini yayımlıyacağıının da ihtimal dışında görülmüş olması lazımdır. Bu kararnamede:

1. Eser ve sahibinin adı;
2. Müktesep hakları ihlal edilen kimselere ödenecek bedel;
3. Mali hakları kullanacak makam veya müessese;
4. Verilen bedelin iftasından sonra elde edilecek safi karın hangi kültürel gayelere tahsis edileceği; yazılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Sözleşme ve Tasarruflar

A) Hayatta vaki tasarruflar:

I - Asli iktisap:

Madde 48 - Eser sahibi veya mirasçılarını kendilerine kanunen tanınan mali hakları süre, yer ve muhteva itibariyle mahdut veya gayrimahdut, karşılıklı veya karşılıksız olarak başkalarına devredebilirler. Mali hakları sadece kullanma salahiyeti de diğer bir kimseye bırakılabilir. (Ruhsat). Yukardaki fıkralarda sayılan tasarruf muameleleri henüz vücuda getirilmemiş veya tamamlanacak olan bir esere taallük etmekte ise batıldır. II -

Devren iktisap:

Madde 49 - Eser sahibi veya mirasçılarınından mali bir hak veya böyle bir hakkı kullanma ruhsatını iktisap etmiş olan bir kimse, ancak bunların yazılı muvafakatiyle bu hakkı veya kullanma ruhsatını diğer birine devredebilir. İşleme hakkının devrinde, devren iktisap eden kimse hakkında da eser sahibi veya mirasçılarını aynı suretle muvafakati şarttır.

III - Sözleşmeler:

1. Vücuda getirilecek eserler:

Madde 50 - 48 ve 49 uncu maddelerde sayılan tasarruf muamelelerine dair taahhütler, eser henüz vücuda getirilmeden önce yapılmış olsa dahi muteberdir. Eser sahibinin ileride vücuda getireceği eserlerin bütününe veya muayyen bir nevi'ine taallük eden bu kabil taahhütleri taraflardan her biri, ihbar tarihin- den bir yıl sonra hüküm ifade etmek üzere feshedebilir. Eser tamamlanmadan önce, eser sahibi ölür veya tamamlama kabiliyetini zayi eder, yahut kusuru olmaksızın eserin tamamlanması imkansız hale gelirse zikri geçen taahhütler kendiliğinden münfesih olur. Diğer tarafın iflas etmesi

veya sözleşme uyarınca devraldığı mali hakları kullanmaktan aciz duruma düşmesi yahut kusuru olmaksızın kullanmanın imkansız hale gelmesi hallerinde de aynı hüküm caridir.

2. İlerideki faydalanma imkanları:

Madde 51 - İleride çıkarılacak mevzuatın eser sahibine tanınması muhtemel mali hakların devrine veya bunların başkaları tarafından kullanılmasına mütaallik sözleşmeler batıldır. İleride çıkarılacak mevzuatla mali hakların şümulünün genişletilmesi veya koruma süresinin uzatılmasından doğacak salahiyetlerden vazgeçmeyi yahut bunların devrini ihtiva eden sözleşmeler hakkında aynı hüküm caridir.

IV - Şekil:

Madde 52 - Mali haklara dair sözleşme ve tasarrufların yazılı olması ve konuları olan hakların ayrı ayrı gösterilmesi şarttır.

V - Tekeffül:

1. Hakkın mevcut olmaması:

Madde 53 - Mali bir hakkı başkasına devreden veya kullanma ruhsatını veren kimse, iktisap edene karşı hakkın mevcudiyetini Borçlar Kanununun 169 ve 171 inci maddeleri hükmünce zamindir. Haksız fiillerden ve sebepsiz mal iktisabından doğan talepler mahfuzdur.

2. Salahiyetin mevcut olmaması:

Madde 54 - Mali bir hakkı yahut kullanma ruhsatını devre salahiyyetli olmıyan kimseden iktisap eden, hüsnüniyet sahibi olsa bile himaye görmez. Salahiyeti olmaksızın mali bir hakkı başkasına devreden veya kullanma ruh- satını veren kimse; salahiyyeti bulunmadığına diğer tarafın vakıf olduğunu veya vakıf olması lazımgeldiğini ispat etmedikçe tasarrufun hükümsüz kalmasından doğan zararı tazminle mükelleftir. Kusur halinde mahkeme; hakkaniyet gerektiriyorsa daha geniş bir tazminata hükmedebilir. Haksız fiillerden ve sebepsiz mal iktisabından doğan talepler mahfuzdur.

VI - Yorum kaideleri:

1. Şümul:

Madde 55 - Aksi kararlaştırılmış olmadıkça mali bir hakkın devri veya bir ruhsatın verilmesi eserin tercüme veya sair işlenmelerine şamil değildir.

2. Ruhsat:

Madde 56 - Ruhsat; mali hak sahibinin başkalarına da aynı ruhsatı vermesine mani değilse (basit ruhsat), yalnız bir kimseye mahsus olduğu takdirde (tam ruhsat) tır. Kanun veya sözleşmeden aksi anlaşılmadıkça her ruhsat basit sayılır. Basit ruhsatlar hakkında hasılat kirasına, tam ruhsatlar hakkında intifa hakkına dair hükümler uygulanır.

3. Mülkiyetin intikali:

Madde 57 - Asıl veya çoğaltılmış nüshalar üzerindeki mülkiyet hakkının dev- ri, aksi kararlaştırılmış olmadıkça, fikri hakların devrini ihtiva etmez. Bir güzel sanat eseri üzerinde çoğaltma hakkını haiz olan bir kimseden kalıp ve sair çoğaltma aletlerinin zilyedliğini iktisap eden kimse, aksi kararlaştırılmamışsa, çoğaltma hakkını da iktisap etmiş sayılır. Bir sinema eserinin çoğaltılmış nüshaları üzerinde mülkiyet iktisap eden kimse, aksi kararlaştırılmamışsa, temsil hakkını da iktisap etmiş sayılır.

VII - Cayma hakkı:

Madde 58 - Mali bir hak veya ruhsat iktisap eden kimse, kararlaştırılan süre içinde ve eğer bir süre tayin edilmemişse icabı hale göre münasip bir zaman içinde hak ve salahiyyetlerden gereği gibi faydalanmaz ve bu yüzden eser sahibi- nin menfaatleri esaslı surette ihlal edilirse eser sahibi sözleşmeden cayabilir. Cayma hakkını kullanmak istiyen eser sahibi sözleşmedeki hakların kullanıl- ması için noter vasıtasıyla diğer tarafa münasip bir mehil vermeye mecburdur. Hakkın kullanılması, iktisap eden kimse için imkansız olur veya tarafından reddedilir yahut bir mehil verilmesi halinde eser

sahibinin menfaatleri esaslı surette tehlikeye düşmekte ise mehil tayinine lüzum yoktur. Verilen mehil neticesiz geçerse veya mehil tayinine lüzum yoksa noter vası- tasiyle yapılacak ihbar ile cayma tamam olur. Cayma ihbarının tebliğinden itibaren 4 hafta geçtikten sonra caymaya karşı itiraz davası açılmaz. İktisap edenin mali hakkı kullanmamakta kusuru yoksa veya eser sahibinin kusuru daha ağır ise hakkaniyet gerektiği hallerde iktisap eden, münasip bir tazminat isteyebilir. Cayma hakkından önceden vazgeçme caiz olmadığı gibi bu hakkın dermeyanını iki yıldan fazla bir süre için meneden tazyitler de hükümsüzdür.

VIII- Hakkın eser sahibine avdeti:

Madde 59 - Eser sahibi veya mirasçıları mali bir hakkı muayyen bir gaye zımında yahut muayyen bir süre için devretmişlerse gayenin ortadan kalkması veya sürenin geçmesiyle ilgili hak, sahibine avdet eder. Bu hüküm, başkasına devrine sözleşme ile müsaade edilmemiş olan mali bir hakkı iktisap eden kimsenin ölümü yahut iflası halinde cari değildir; meğer ki, işin mahiyeti icabı, hakkın kullanılması, iktisap edenin şahsına bağlı bulunsun. Muayyen bir gaye zımında veya muayyen bir süre için verilen ruhsatlar bi- rinci fıkrada sayılan hallerde son bulur.

B) Vazgeçme:

Madde 60 - Eser sahibi yahut mirasçıları, kendilerine kanunen tanınan mali haklardan, önceden vakı tasarruflarını ihlal etmemek şartıyla, bir resmi senet tanzimi ve bu hususun Resmi Gazete'de ilanı suretiyle vazgeçebilirler. Vazgeçme, ilan tarihinden başlayarak koruma süresinin bitmesi halindeki hukuki neticeleri doğurur.

C) Haciz ve rehin:

I - Caiz olmıyan haller:

Madde 61 - İcra ve İflas Kanununun 24 ve 30 uncu maddelerinin hükümleri mahfuz kalmak şartıyla:

1. Eser sahibinin veya mirasçılardan birinin mülkiyeti altında bulunan he- nüz alenileşmemiş bir eserin müsvedde veya asılları;
2. Sinema eserleri hariç olmak üzere birinci bentte zikredilen eserler üye- rindeki mali haklar;
3. Eser sahibinin, mali haklara dair hukuki muamelelerden doğan paradan gayri alacakları; Kanuni veya akdi bir rehin hakkının, cebri icranın veya hapis hakkının konu- su olamaz.

II- Caiz olan haller:

Madde 62 - Aşağıdaki hükümler dairesinde:

1. Alenileşmiş bir eserin müsveddesi veya aslı;
2. Yayınlanmış bir eserin çoğaltılmış nüshaları;
3. Eser sahibinin korunmaya layık olan manevi menfaatlerini ihlal etmemek şartıyla alenileşmiş bir eser üzerindeki mali hakları;
4. Eser sahibinin mali haklara dair hukuki muamelelerden doğan para alacakları; Kanuni veya akdi bir rehin hakkının, cebri icranın yahut hapis hakkının konusunu teşkil edebilir. Birinci fıkrada sayılan konulara dair rehin sözleşmesinin muteber olması için yazılı şekilde yapılması lazımdır. Sözleşmede rehin olarak verilenler ayrı ayrı gösterilmelidir. Güzel sanat eserlerine ait kalıplar ve sair çoğaltma vasıtaları, birinci fıkranın üçüncü bendinde yazılı mali haklar üzerinde cebri icra tatbiki için lüzumlu görüldüğü nispette zilyed olan kimselerden geçici olarak alınabilir. Mimarlık eserleri hariç olmak üzere güzel sanat eserlerinin asılları ve eser sahibine yahut mirasçılara ait musiki, ilim ve edebiyat eserlerinin müsvedde- leri, birinci fıkranın üçüncü bendinde yazılı mali haklar üzerinde cebri icra tatbiki için lüzumlu görüldüğü nispette zilyed olan kimselerden geçici olarak alınabilir. 2410

Ç) Miras:

I - Genel olarak:

Madde 63 - Bu Kanunun tanıdığı mali haklar miras yolu ile intikal eder. Mali haklar üzerinde ölüme bağlı tasarruflar yapılması caizdir.

II - Müşterek eser sahiplerinden birinin ölümü:

Madde 64 - Eseri birlikte vücuda getirenlerden biri, eserin tamamlanmasın- dan yahut alenileşmesinden önce ölürse hissesi, diğerleri arasında taksime uğrar. Bunlar, ölenin mirasçılarında münasip bir bedel ödemekle mükelleftirler. Miktar üzerinde uzlaşamazlarsa bunu mahkeme tayin eder. Eseri birlikte vücuda getirenlerden biri eserin alenileşmesinden sonra ölür- se diğerleri, ölenin mirasçileriyle birliği devam ettirip ettirmemekte serbesttirler. Devama karar vermeleri halinde, sağ kalan eser sahipleri mirasçılardan birliğe karşı haklarının kullanılmasında bir temsilci tayinini talep edebilirler. Devama karar verilmediği takdirde birinci fıkra hükümleri uygulanır.

III - Mirasçılardan birden fazla oluşu:

Madde 65 - Eser sahibinin terekesinde bu kanunun tanıdığı mali haklar mevcut olupta Medeni Kanunun 581 inci maddesi uyarınca bir temsilci tayin edilmişse, temsilci, bu haklar üzerinde yapacağı muameleler için mirasçılardan kararını almaya mecburdur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Hukuk ve Ceza Davaları

A) Hukuk davaları: I - Tecavüzün ref'i davası:

1. Genel olarak:

Madde 66 - Manevi ve mali hakları tecavüze uğrıyan kimse tecavüz edene karşı tecavüzün ref'ini dava edebilir. Tecavüz, hizmetlerini ifa ettikleri sırada bir işletmenin temsilcisi veya müstahdemleri tarafından yapılmışsa işletme sahibi hakkında da dava açılabilir. Tecavüz edenin veya ikinci fıkrada yazılı kimselerin kusuru şart değildir. Mahkeme, eser sahibinin manevi ve mali haklarını, tecavüzün şumulunu, kusur olup olmadığını, varsa ağırlığını ve tecavüzün ref'i halinde tecavüz edenin düşer olması muhtemel zararları takdir ederek halin icabına göre tecavüzün ref'i için lüzumlu göreceği tedbirlerin tatbikına karar verir. (Ek: 7/6/1995 - 4110/19 md.) Eser sahibi, ikamet ettiği yerde de tecavüzün ref'i ve men davası açabilir.

2. Manevi haklara tecavüz halinde:

Madde 67 - Henüz alenileşmemiş bir eser, sahibinin rızası olmaksızın veya arzusuna aykırı olarak umuma arz edildiği takdirde tecavüzün ref'i davası, ancak umuma arz keyfiyetinin çoğaltılmış nüshaların yayımlanması suretiyle vakı olması halinde açılabilir. Aynı hüküm, esere, sahibinin arzusuna aykırı olarak adının konulduğu hallerde de caridir. Eser üzerinde sahibinin adı hiç konulmamış veya yanlış konulmuş yahut konulan ad iltibasa meydan verecek mahiyette olupta eser sahibi 15 inci maddede zikredilen tesbit davasından başka tecavüzün ref'ini talep etmişse, tecavüz eden gerek aslına, gerek tedavülde bulunan çoğaltılmış nüshalar üzerine eser sahibinin adını derç etmeye mecburdur. Masrafi tecavüz edene ait olmak üzere, hükmün en fazla 3 gazetede ilanı talep edilebilir. 32, 33, 34, 35, 36, 39 ve 40 inci maddelerde sayılan hallerde yanlış veya kifayetsiz kaynak tasrih edilmiş veyahut hiç kaynak gösterilmemişse ikinci fıkra hükmü uygulanır. Eser haksız olarak değiştirilmiş ise hak sahibi aşağıdaki taleplerde bulunabilir:

1. Eser sahibi, eserin değiştirilmiş şekilde çoğaltılmasının, yayım ve temsilinin, radyo ile yayımının men edilmesini ve tecavüz edenin, tedavülde bulunan çoğaltılmış nüshalardaki değişiklikleri düzeltmesini veya bunların eski haline getirilmesini talep edebilir. Değişiklik, eserin, gazete, dergi veya radyo ile yayımı sırasında yapılmışsa eser sahibi, masrafi tecavüz edene ait olmak üzere, eseri değiştirilmiş şekilde yayımlamış olan bütün gazete, dergi ve radyo idarelerinden değişikliğin ilan yolu ile düzeltilmesini talep edebilir;

2. (Değişik: 7/6/1995 - 4110/20 md.) Güzel sanat eserlerinde eser sahibi asıldaki değişikliğin kendisi tarafından yapılmadığını veya eserdeki adının kaldırılmasını yahut değiştirilmesini talep edebilir. Eski halin iadesi mümkün ise değişikliğin izalesi ammenin veya malikin menfaatlerini esaslı surette haleldar etmiyorsa eser sahibi eseri eski hale getirebilir.

3. Mali haklara tecavüz halinde:

Madde 68 - (Değişik: 7/6/1995 - 4110/21 md.) Eser, hak sahibinin izni olmadan çevrilmiş, sözleşme dışı veya sözleşmede belirtilen sayıdan fazla basılmış, diğer bir biçimde işlenmiş ya da radyo ve televizyon ile yayımlanmış, temsil edilmişse; izni alınmamış eser sahibi, rayiç bedel itibarıyla, uğradığı zararın en çok üç katını isteyebilir. Bir eserden izinsiz çoğaltma yolu ile yarar sağlanıyorsa ve çoğaltılan kopyaları satışa çıkarılmamışsa, eser sahibi; çoğaltılmış kopyaların, çoğaltmaya yarayan film, kalıp ve benzeri araçların imhasını veya maliyet fiyatını aşmamak üzere çoğaltılmış kopyaların

ve çoğaltmaya yarayan film, kalıp ve benzeri gereçlerin uygun bir bedel karşılığında kendisine verilmesini ya da sözleşme olması durumunda isteyebileceği miktarın üç kat fazlasını talep edebilir. Bu husus, izinsiz çoğaltma yoluna giden kişinin yasal sorumluluğunu ortadan kaldırmaz. Bir eserin izinsiz çoğaltılan kopyaları satışa çıkarılmışsa veya satış haksız bir tecavüz oluşturuyorsa, eser sahibi tecavüz edenin elinde bulunan nüshalar hakkında ikinci fıkrada yazılı şıklardan birini seçebilir. Bedel talebinde bulunan kişi, tecavüz edene karşı onunla bir sözleşme yapmış olması halinde haiz olabileceği bütün hak ve yetkileri ileri sürebilir.

II - Tecavüzün men'i davası:

Madde 69 - Mali veya manevi haklarında tecavüz tehlikesine maruz kalan eser sahibi muhtemel tecavüzün önlenmesini dava edebilir. Vakı olan tecavüzün devam veya tekrarı muhtemel görülen hallerde de aynı hüküm caridir. 66 ncı maddenin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarının hükümleri burada da uygulanır.

III - Tazminat davası:

Madde 70 - (Değişik birinci fıkrası: 7/6/1995 - 4110/22 md.) Manevi hakları haleldar edilen kişi, uğradığı manevi zarara karşılık manevi tazminat ödenmesi için dava açabilir. Mahkeme, bu para yerine veya bunlara ek olarak başka bir manevi tazminat şekline de hükmedebilir. Mali hakları haleldar edilen kimse, tecavüz edenin kusuru varsa haksız fiillere mütaallik hükümler dairesinde tazminat talep edebilir. Birinci ve ikinci fıkralardaki hallerde, tecavüze uğrıyan kimse tazminattan başka temin edilen karın kendisine verilmesini de isteyebilir. Bu halde 68 inci madde uyarınca talep edilen bedel indirilir.

B) Ceza davaları:

I - Suçlar: 1. Manevi haklara tecavüz:

Madde 71 - (Değişik: 1/11/1983-2936/11 md.) Bu Kanunun hükümlerine aykırı olarak kasten:

1. Alenileşmiş olsun veya olmasın, eser sahibi veya halefinin yazılı izni olmadan bir eseri umuma arz eden veya yayımlayan,

2. Sahip veya halefinin yazılı izni olmadan, bir esere veya çoğaltılmış nüshalarına ad koyan,

3. Başkasının eserini kendi eseri veya kendisinin eserini başkasının eseri olarak gösteren veya 15 inci maddenin ikinci fıkrası hükmüne aykırı hareket eden, 4. 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39 ve 40 ncı maddelerdeki hallerde kaynak gös- termeyen veya yanlış yahut kifayetsiz veya aldatıcı kaynak gösteren, (Değişik: 7/6/1995 - 4110/23 md.) Kişiler hakkında üç aydan bir yıla kadar hapis ve 300 milyon liradan 600 milyon liraya kadar ağır para cezasına hükme- lunur.

2. Mali haklara tecavüz: Madde 72 - (Değişik: 1/11/1983-2936/12 md.) Hak sahibinin yazılı izni olmaksızın, bu Kanuna aykırı olarak kasten:

1. Bir eseri herhangi bir şekilde işleyen,

2. Bir eseri herhangi bir şekilde çoğaltan,

3. Bir eser veya işlenmelerinin kendi tarafından çoğaltılmış nüshalarını satan veya satışa veyahut tedavüle arz eden,

4. Bir eseri veya işlenmelerini temsil veya teşhir eden yahut umumi yerlerde gösteren veya radyo yahut buna benzer vasıtalar ile yayan,

5. (Ek: 7/6/1995 - 4110/24 md.) Bir eseri veya işlenmelerini kiralayan,

6. (Ek: 7/6/1995 - 4110/24 md.) Eser sahibinin izni olmadan yapılan nüsha- ları ithal eden, (Değişik: 7/6/1995 - 4110/24 md.) Kişiler hakkında üç aydan bir yıla kadar hapis ve 300 milyon liradan 600 milyon liraya kadar ağır para cezasına hükümlenir.

3. Diğer suçlar:

Madde 73 - (Değişik: 1/11/1983-2936/13 md.) Kastem:

1. Bu Kanun hükümlerine aykırı olarak çoğaltıldığını bildiği veya bilmesi icabettiği bir eserin nüshalarını satışa çıkaran veya bunlardan umumi yerlerde temsil veya radyo ile yayım maksadı ile yahut kar temini için diğer herhangi bir suretle faydalanan;

2. Bu Kanun hükümlerine aykırı olarak satışa çıkarıldığını bildiğini veya bilmesi icap ettiği bir eserin nüshalarını başkalarına satan veya bunlardan umumi yerlerde temsil veya radyo ile yayım maksadıyla veya kar temini için her- hangi bir surette faydalanan;

3. Mevcut olmadığını veya üzerinde tasarruf salahiyeti bulunmadığını bildiği veya bilmesi icabettiği mali hakkı veya ruhsatı başkasına devreden veya veren yahut rehin eden veyahut herhangi bir tasarrufun konusunu yapan;
4. Kendisine sözleşme veya Kanunla müsaade edilen miktardan fazla nüsha çoğaltan veya çoğalttıran;
5. (Ek: 7/6/1995 - 4110/25 md.) Bu Kanun hükümlerine aykırı olarak çoğaltıldığını bildiği veya bilmesi icap ettiği bir eserin nüshalarını ticari amaçla elinde bulunduran, (Ek: 7/6/1995 - 4110/25 md.) Yegane amacı bir bilgisayar programını korumak için uygulanan bir teknik aygıtın geçersiz kılınmasına veya izinsiz ortadan kaldırılmasına yarayan herhangi bir teknik aracı ticari amaç için elinde bulunduran veya dağıtan, (Değişik: 7/6/1995 - 4110/25 md.) Kişiler hakkında üç aydan üç yıla kadar hapis ve 300 milyon liradan 600 milyon liraya kadar ağır para cezasına hükmolunur.

II - Fail:

Madde 74 - 71, 72 ve 73 üncü maddelerde sayılan suçlar, hizmetlerini ifa ettikleri sırada bir işletmenin temsilcisi veya müstahdemleri tarafından işlenmiş ise, suçun işlenmesine mani olmıyan işletme sahibi veya müdürü yahut her hangi bir nam ve sıfatla olursa olsun işletmeyi fiilen idare eden kimse de fail gibi cezalandırılır. Cezayı mucip fiil işletme sahibi veya müdürü yahut işletmeyi fiilen idare eden kimse tarafından emredilmiş ise bunlar fail gibi; temsilci veya müstahdem ise, yardımcı gibi cezalandırılır. Temsil edilmesinin kanuna aykırılığını bildiği bir eserin umuma gösterilmesi için karşılıklı veya karşılıksız olarak bir mahalli tahsis eden veya böyle bir eserin temsilinde vazife veya rol alan kimse, yardımcı olarak cezalandırılır. Bir tüzelkişinin işleri çevrilirken 71, 72 ve 73 üncü maddelerde sayılan suçlardan biri işlenirse; masraf ve para cezasından tüzelkişi diğer suçlularla birlikte müteselsilen mesuldür. Ceza Kanununun 64, 65, 66 ve 67 nci maddelerinin hükümleri mahfuzdur.

III - Kovuşturma:

Madde 75 - 71, 72 ve 73 üncü maddelerde sayılan suçlardan dolayı kovuşturma şikayete bağlıdır. (Değişik: 1/11/1983-2936/14 md.) Tecavüze maruz kalan kimseden başka şikayete salahiyyetli olanlar şunlardır:

1. 71 inci maddenin dört numaralı bendinde belirtilen hallerde 35 inci madde gereğince kaynak gösterme mükellefiyetine aykırı fiiller söz konusu ise, Milli Eğitim ve Kültür ve Turizm Bakanlıkları veya tecavüz eden yahut tecavüze maruz kalan kimsenin mensup olduğu meslek birliği,
2. 71 inci maddenin dört numaralı bendinde belirtilen hallerde 36 ncı madde gereğince kaynak gösterme mükellefiyetine aykırı fiiller söz konusu ise, Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Basın - Yayın Genel Müdürlüğü ve Türk basınıni temsil eden kurumlar. Ceza davasının, fiilin icrasından itibaren bir yıl içinde açılması gerekir. Bu Kanunun şumulüne giren suçlara mütaallik işler Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 423 üncü maddesine giren acele işlerdendir.

C) Çeşitli hükümler:

I - Görev:

Madde 76 - Bu Kanunun tanzim ettiği hukuki münasebetlerden doğan davalarda, dava olunan şeyin miktarına ve kanunda gösterilen cezanın derecesine bakılmaksızın görevli merci asliye mahkemesidir. Şahsi dava açılmışsa Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 358 inci maddesi uygulanır. Ceza davasıyla birlikte şahsi hak da talep edilmişse beraet halinde, bu cihetlerin halli için evrak hukuk mahkemesine re'sen havale olunur.

II - İhtiyati tedbirler:

Madde 77 - Esaslı bir zararın veya ani bir tehlikenin yahut emrivakilerin önlenmesi için yahut diğer her hangi bir sebepten dolayı zaruri ve bu hususta ileri sürülen iddialar da kuvvetle muhtemel görülürse, mahkeme, bu kanunla tanınmış olan hakları ihlal veya tehdide maruz kalan kimsenin talebi üzerine, davanın açılmasından önce veya sonra diğer tarafa bir işin yapılmasını veya yapılmamasını emredebileceği gibi bir eserin çoğaltılmış nüshalarının veya hasven onu imale yarıyan kalıp ve buna benzer sair çoğaltma vasıtalarının ihtiyati tedbir yolu ile geçici olarak zaptına karar verebilir. Kararda emre muhalefetin İcra ve İflas Kanununun 343 üncü maddesindeki cezai neticeleri doğuracağı tasrih edilir.

III - Hükümün ilanı:

Madde 78 - 67 nci maddenin ikinci fıkrasında yazılı halden maada, haklı olan taraf, muhik bir sebep veya menfaati varsa, masrafı diğer tarafa ait olmak üzere, kesinleşmiş olan kararın gazete veya buna benzer vasıtalarla tamamen veya hulasa olarak ilan edilmesini talep etmek hakkını haizdir. İlanın şekil ve muhtevası kararda tesbit edilir. İlan hakkı, hükümün kesinleşmesinden itibaren üç ay içinde kullanılmazsa düşer.

IV - Zabıt, müsadere ve imha:

Madde 79 - Bu Kanun hükümlerine göre imali veya yayımı cezai mucip olan çoğaltılmış nüshalarla bunları çoğaltmaya yarıyan kalıp ve buna benzer vasıtaların zabıt, müsadere ve imhasında Ceza Kanununun 36 ncı maddesi hükümleriyle Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 392, 393 ve 394 üncü maddeleri uygulanır.

ALTINCI BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

A) Komşu Haklar ve Tecavüzün Önlenmesi: (1)

I - Eser sahibinin haklarına komşu haklar:

Madde 80 - (Değişik: 7/6/1995 - 4110/26 md.) Eser sahibinin maddi-manevi haklarına halel getirmemek şartıyla, fikir ve sanat eserlerini özgün bir biçimde icra eden, yorumlayan, icracı sanatçılarla bir icrayı ya da sesleri ----- (1) Bu bölüm alt başlığı ile madde başlığı 7/6/1995 tarih ve 4110 sayılı Kanunun 26 ncı maddesi ile değiştirilmiş ve metne işlenmiştir. ilk defa tespit eden ses taşıyıcısı yapımcıları ve radyo-televizyon kuruluşlarının, eser sahibinin haklarına komşu hakları vardır. Bir icracı sanatçının icrasını tespit etme, bu tespiti çoğaltma, kiralama, icranın telli-telsiz her türlü araçla yayınlanması ya da temsili suretiyle faydalanma hakkı münhasıran icracı sanatçıya aittir ve icracı sanatçının yazılı izni gereklidir. İcra sanatçıları bu haklarını uygun bir bedel karşılığında sözleşmeyle yapımcıya devredebilirler. Temsil, bir orkestra, koro veya tiyatro grubu tarafından icra edilirse, yalnız şefin izni yeterlidir. Sanatkar veya grup; okuma, icra veya temsil için bir müteşebbis tarafından tutulmuş ise, müteşebbisin de izninin alınması gereklidir. Bir kaydın doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak çoğaltılması, kiralınması, telli-telsiz her türlü araçla yayınlanması ya da kamuya açık yerlerde temsili suretiyle o kayıttan faydalanma hakkı münhasıran yapımcıya aittir ve yapımcının yazılı izni gereklidir. Radyo-televizyon kuruluşlarının yazılı izni olmaksızın, hiçbir kişi veya kuruluş, yapılan yayınların bütünü veya bir kısmını çoğaltamaz, telli-telsiz her türlü araçla tekrar yayımlayamaz, girişi ücrete tabi yerlerde gösteremez. Aşağıda belirtilen hallerde komşu hak sahibinin yazılı izni gerekli değildir.

1. Fikir ve sanat eserlerinin kamu düzeni, eğitim-öğretim, bilimsel araştırma veya röportaj amacıyla ve kazanç amacı güdülmeksizin icra edilmesi ve kamuya arzı,
2. Fikir ve sanat eserleriyle radyo-televizyon programlarının yayınlanma ve kar amacı güdülmeksizin şahsen kullanmaya mahsus çoğaltılması,
3. Radyo-televizyon kuruluşlarının kendi olanaklarıyla kendi yayınları için yaptıkları geçici tespitler,
4. Bu Kanunun 30 uncu, 32 nci, 34 üncü, 35 inci, 43 üncü, 46 ncı ve 47 nci maddelerinde belirtilen haller. Ancak bu uygulama, hak sahibinin meşru menfaatlerine haklı bir sebep ol- madan zarar veremez yada eserden normal yararlanmaya aykırı olamaz. Sanatçılar, koro ve orkestralarda şef ve solistler, tiyatro gruplarında şeflik eden veya başrol alan aktörler işaret, resim ve ses nakline yarayan vasıtalarda adlarının belirtilmesini isteyebilirler. Komşu hak sahipleri de eser sahipleri gibi, tecavüzün ref'i, tecavüzün men'i ve tazminat davası haklarından faydalanabilirler. Bu maddede belirtilen yazılı izni almadan bir komşu hak sahibinin haklarına tecavüz edenler hakkında üç aydan bir yıla kadar hapis, 300 milyon liradan 600 milyon liraya kadar ağır para cezasına hükmolunur.

II - Fikri haklara tecavüzün önlenmesi: (1)

Madde 81 - (Değişik: 7/6/1995 - 4110/27 md.) Bir eserin çoğaltılabilmesi için basımevi, yapımevi veya dolum tesisine, eser sahibi veya hak sahibi olduğunun noter tasdikli ve 52 nci maddeye uygun

sözleşme veya yetki belgesi ile kanıtlanması gerekir. Eseri çoğaltanlar Maliye Bakanlığında, tasdikli sipariş fişi ve irsalıyesi doldurmak ve bunları fatura ile göstermek zorundadırlar. Süreli olmayan yayınlara, Kültür Bakanlığında alınacak bandrolün yapıştirılması zorunludur. Bandrol alabilmek için birinci fıkrada sayılan belgelerin ibrazı gerekir. Bu ibraz üzerine, başka bir işleme gerek olmaksızın onbeş gün içinde bondrol verilir. Belge alınmasıyla ilgili esas ve usuller, Kültür Bakan- lığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir. ----- (1) Bu madde başlığı 7/6/1995 tarih ve 4110 sayılı Kanununun 27 nci maddesi ile değıştirilmiş ve metne işlenmiştir. Fikir ve sanat eserleri sahiplerinin ve hak sahiplerinin mali veya kom- şu haklarının hak sahibi dışındaki kişiler tarafından izinsiz olarak kullanılması halinde, eser ve mali hak sahiplerinin ya da yetkili Meslek Birliği- nin başvurusu üzerine, tecavüzün gerçekleştiğı veya sonuçlarının meydana geldiğı yerin Cumhuriyet Başsavcılığı; yetkili yargıçtan, usulsüz çoğaltılmış ya da temsil edilmiş eser nüshalarının toplatılmasını ve bu konuda kullanılan teknik araçların mühürlenmesini talep edebilir. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet Başsavcısı, üç gün için- de yetkili yargıcın onayına sunulmak üzere toplatma ve mühürlenme kararını re- sen verebilir. Hak sahipleri haklarını kanıtlayan belgelerle birlikte, suçun dava zaman- aşımı süresi içinde kalmak koşulu ile tecavüzü ve faili öğrendikleri tarihten itibaren altı ay içinde Cumhuriyet Başsavcılığına başvuruda bulunabilirler. Bu suçla ilgili olarak 3005 sayılı Meşhud Suçların Muhakeme Usulu Kanunu hü- kümleri uygulanır. Bu maddede belirtilen yazılı izinleri ve bandrolü almadan işaret, resim ve ses tekrarına yarayan alet veya yöntemlerle eserleri çoğaltan veya yayanlar hakkında, üç aydan bir yıla kadar hapis ve 300 milyon liradan 600 milyon liraya kadar ağır para cezasına hükmolunur.

III. Komşu hakların kapsamı ve süreleri: (1)

Madde 82 - (Değışik: 7/6/1995 - 4110/28 md.) Bu Kanunun icracı sanatçılarla ilgili hükümleri;

1. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan,

2. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmamakla birlikte; İrcaları, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde gerçekleştirilen, bu Kanun hükümlerinin uygulan- dığı ses taşıyıcılarına dahil edilen ve bir ses taşıyıcısına tespit edilmemiş ancak bu Kanun hükümlerinin uygulandığı radyo-televizyon yayınlarıyla yayınlanan, ----- (1) Bu madde başlığı 7/6/1995 tarih ve 4110 sayılı Kanununun 28 inci maddesi ile değıştirilmiş ve metne işlenmiştir. 2418 - 1 İracı sanatçılara uygulanır. Bu Kanunun ses taşıyıcıları ile ilgili hükümleri;

1. Yapımcıları Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan,

2. Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde bulunan, Ses taşıyıcılarına uygulanır. Bu Kanunun radyo-televizyon yayınlarıyla ilgili hükümleri;

1. Merkezleri Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde olan,

2. Türkiye Cumhuriyeti sınırları içindeki yansıtıcı ile yayınlanan, Radyo-televizyon programlarına uygulanır. Bu Kanunun komşu haklarla ilgili hükümleri, Türkiye Cumhuriyetinin taraf olduğı bir uluslararası andlaşma hükümlerine göre korunan icracı sanatçılara, yapımcılara ve radyo-televizyon kuruluşlarına da uygulanır. İracı sanatçıların hakları, icranın tesbitinin ilk yayımlandığı tarihten başlayarak, 70 yıl devam eder. İcra yayınlanmamışsa bu süre, icranın ilk aleniyet kazanmasıyla başlar. Yapımcıların hakları, ses taşıyıcılarının ilk yayımlandığı tarihten başla- yarak 70 yıl devam eder. Radyo-televizyon kuruluşlarının hakları, programın ilk yayımlandığı tarihten başlayarak 70 yıl devam eder.

B) Haksız rekabet:

I - Ad ve alametler:

Madde 83 - Bir eserin ad ve alametleri ile çoğaltılmış nüshaların şekilleri, iltibasa meydan verebilecek surette diğeri bir eserde veya çoğaltılmış nüshalarında kullanılamaz. 1 inci fıkrada hükmü umumen kullanılan ve ayırt edici bir vasfı bulunmayan ad, alamet ve dış şekiller hakkında uygulanmaz. Bu maddenin uygulanması kanununun 1 inci, 2 nci ve 3 üncü bölümlerindeki şart- ların tahakkukuna bağılı değildir. Basın Kanununun 14 üncü maddesinin mevku- te adları hakkındaki hükmü mahfuz- dur. Tecavüz eden tacir olmasa bile, birinci fıkrada hükmüne aykırı hareket edenler hakkında haksız rekabete mütaallik hükümleri uygulanır. 2418 - 2

II - İşaret, resim ve ses:

Madde 84 - Bir işareti, resim veya sesi, bunları nakle yarıyan bir alet üzerine tesbit eden veya ticari maksatlarla haklı olarak çoğaltan yahut yayan kimse, aynı işaretin, resmin veya sesin 3 üncü bir kişi tarafından aynı vasıttan faydalanılmak suretiyle çoğaltılmasını veya yayımlanmasını menedebilir. Tevacüz eden tacir olmasa bile birinci fıkra hükmüne aykırı hareket edenler hakkında haksız rekabete mütaallik hükümler uygulanır. Eser mahiyetinde olmayan her nevi fotoğraflar, benzer usullerle tesbit edilen resimler ve sinema mahsulleri hakkında da bu madde hükmü uygulanır.

C) Mektuplar:

Madde 85 - Eser mahiyetinde olmasa bile, mektup, hatıra ve buna benzer yazılar yazanların ve bunlar ölmüş ise 19 uncu maddenin birinci fıkrasında yazılı kimselerin muvafakati olmadan yayınlanamaz. Meğer ki, yazarın ölümünden itibaren on yıl geçmiş bulunsun. Mektuplar birinci fıkradaki şartlardan başka muhatap veya muhatap ölmüş ise 19 uncu maddenin birinci fıkrasında yazılı kimselerin muvafakati olmadan yayımlanamaz; meğer ki, muhatapın ölümünden itibaren 10 yıl geçmiş bulunsun. Yukardaki hükümlere aykırı hareket edenler hakkında Borçlar Kanununun 49 uncu maddesi ve Ceza Kanununun 197 ve 199 uncu maddeleri hükümleri uygulanır. Birinci ve ikinci fıkra hükümlerine göre yayımın caiz olduğu hallerde de Medeni Kanunun 24 üncü maddesi hükmü mahfuzdur.

D) Resim ve portreler:

I - Genel olarak:

Madde 86 - Eser mahiyetinde olmasalar bile, resim ve portreler tasvir edilenin, tasvir edilen ölmüşse 19 uncu maddenin birinci fıkrasında sayılanların muvafakati olmadan tasvir edilenin ölümünden 10 yıl geçmedikçe, teşhir veya diğer suretlerle umuma arzedilemez. Birinci fıkradaki muvafakatin alınması:

1. Memleketin siyasi ve içtimai hayatında rol oynayan kimselerin resimleri;
2. Tasvir edilen kimselerin iştirak ettiği geçit resmi veya resmi tören yahut genel toplantıları gösteren resimler;
3. Günlük hadiselerle mütaallik resimlerle radyo ve filim haberleri; için şart değildir. Birinci fıkra hükmüne aykırı hareket edenler hakkında Borçlar Kanununun 49 uncu maddesi ile Türk Ceza Kanununun 197 ve 199 uncu maddeleri hükümleri uygulanır. Birinci ve ikinci fıkra hükümlerine göre yayımın caiz olduğu hallerde de Medeni Kanunun 24 üncü maddesinin hükmü mahfuzdur.

II- İstisnalar:

Madde 87 - Aksi kararlaştırılmamış ise, bir kimsenin sipariş üzerine yapılan resim veya portresinden, sipariş veren veya tasvir edilen ve yahut bunların mirasçıları fotoğraf aldirabilir. Bu hüküm baskı usulü ile yapılan portre ve resimler hakkında cari değildir. Şu kadar ki, bu suretle vücuda getirilen resim ve portrelerin birinci fıkrada sayılanlar için tedariki mümkün olmaz veya nispeten büyük güçlüğü mucip olursa bunların da fotoğrafları aldirılabilir. 2418 - 3

E) Kanunlar ihtilafı:

Madde 88 - Bu Kanun hükümleri:

1. Eser sahibinin vatandaşlığı gözetilmeksizin Türkiye'de ilk defa umuma arzedilen ve Türkiye'de bulunupta henüz umuma arzedilmemiş olan bütün eserlerle Türkiye'de bulunan bütün mektup ve resimlere;
2. Türk vatandaşlarının henüz umuma arzedilmemiş yahut ilk defa Türkiye dışında umuma arzedilmiş bütün eserlerine;
3. Türkiye Cumhuriyetinin bağlı bulunduğu milletlerarası bir andlaşmada uygun hükümler bulunmak şartıyla yabancıların henüz umuma arzedilmemiş veya ilk defa Türkiye dışında umuma arzedilmiş bütün eserlerine; uygulanır. Eser sahibinin mensup bulunduğu devletin; Türk eser sahiplerinin haklarını kafi derecede koruması veya milletlerarası bir andlaşmanın yabancı eser sahiplerine taallük eden hususlarda istisna ve tahditlere cevaz vermesi hallerinde Bakanlar Kurulunca bu maddenin birinci ve üçüncü bentleri hükümlerinden istisna- lar yapılması kararlaştırılabilir.

Ek Madde 1 - (1/11/1983 - 2936 sayılı Kanunun 18 inci maddesi hükmü olup ek maddeye çevrilerek teselsül için numaralandırılmıştır.) Bu Kanuna göre çıkarılacak tüzük ve yönetmelikler 6 ay içinde hazırlanır ve Resmi Gazetede yayımlanır.

Ek Madde 2 - (Ek: 7/6/1995 - 4110/29 md.) Bu Kanundaki koruma süreleri komşu haklar, sinema eserleri, bilgisayar programları ve veri tabanları bakımından, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra

alenileşen eserlere, işlenmelere ve mahsullere uygulanır. Bu Kanunun sinema eseri sahipliği ile ilgili hükümleri, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra yapımına başlanan sinema eserlerine uygulanır. Ek Madde 3 - (Ek: 7/6/1995 - 4110/30 md.) Komşu Haklara ilişkin uygulamalar hakkındaki esaslar, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay içerisinde çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

F) Geçici hükümler:

I - İntikal hükümleri:

1. Genel olarak:

Geçici Madde 1 - Aşağıdaki maddelerde aksi tayin edilmemiş ise bu kanun hükümleri, yürürlükten önce ilk defa memleket içinde umuma arz yahut sicile kayıt edilmiş eserlere de uygulanır. Eser veya mahsulün 8 Mayıs 1326 tarihli Hakkı Telif Kanunu hükümlerine dahil olup olmaması durumu değiştirmez. 2418 - 4

Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce alenileşmiş eserlere mütaallik koruma süreleri bu kanuna göre hesap edilir. Mevzuat ve sözleşmelerde kullanılan hakkı telif, telif hakları, edebi mülki- yet, güzel sanatlar mülkiyeti ve buna benzer tabirlerden bu kanunun benzer hal- lerde tanıdığı hak ve yetkiler anlaşılır. Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce eser üzerindeki haklar veya bunların kullanılması tamamen veya kısmen başka birine bırakılmışsa bu kanunla eser sahi- bine tanınan yeni ve daha geniş hak ve yetkiler de devredilmiş sayılmaz. Aynı hüküm koruma süresinin eskisine nispetle daha uzun olması haline veya eski kanunun korunmadığı eser ve mahsullere de uygulanır.

2. Müktesep hakların korunması:

Geçici Madde 2 - Eski kanundaki süreler daha uzunsa bu kanunun yayımlanma- sından önce yayımlanan eserler hakkında o süreler cereyan eder. Bu Kanunun yayımlanmasından önce bir eserin haklı olarak yapılan bir tercüme veya işlenmesi yayımlanmış ise tercüme eden veya işliyenin eski kanun hükümlerine göre iktisap ettiği hak ve yetkilere halel gelmez. Eski kanun hükümlerine göre caiz olupta bu kanunla menedilen bir tercümenin yayımlanmasına, bu kanunun yürürlüğe girmesi tarihinden evvel başlanılmış bulunursa, yayımlanma tamamlanabilir. Şu kadar ki, bu yayımlanma müddeti bir seneyi geçemez. Aynı hüküm umumi mahallerde temsil edilmek üzere bu nevi temsil müesseselerine teslim edilen tercüme eserler hakkında da tatbik edilir. Eski kanun hükümlerine göre caiz olupta bu kanunla menedilen bir çoğaltmaya, bu kanunun yayımlanması tarihinde başlanılmış bulunursa çoğaltılma tamamlanabilir ve çoğaltılmış nüshalar yayımlanabilir. Bu Kanunun yürürlüğe girmesi zamanında mevcut olupta eski kanun hükümlerine göre çoğaltılması caiz olan nüshaların yayımlanmasına devam edilebilir. Aynı hüküm, işaret, resim ve ses nakline yarıyan aletlerle güzel sanat eserlerinin çoğaltılmasına yarıyan kalıp ve buna benzer vasıtalar hakkında da uygulanır. Yukarıki fıkranın tanıdığı yetkiyi kullanmak isteyen kimse kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren 6 ay içinde bu nüsha ve aletleri yetkili makama bildirerek tescimletmeye mecburdur. Gerekirse teferruat bir yönetmelikle tayin olunabilir.

Geçici Madde 3 - (Ek: 1/11/1983-2936/17 md.) Meslek birliklerinin ve federasyonunun, ilk genel kurul toplantılarını yap- maları için tüzükte öngörülen üye sayısını tamamlayıp, seçimleri yapıncaya kadar mecburi organların başkan ve üyeleri Kültür ve Turizm Bakanlığının önerisi üzerine, Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenir.

Geçici Madde 4 - (Ek: 1/11/1983 - 2936/17 md.) 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 43 üncü maddesine göre çıkırılmış olan 15/3/1980 tarih ve 8/423 sayılı Bakanlar Kurulu kararnamesi ve bu kararnameye göre çıkarılacak ücret tarifesi, 15/3/1980 tarihinden geçerli olmak üzere 31/12/1985 tarihine kadar uygulanır. Bakanlar Kurulu Kararnamesine göre çıkarılacak ücret tarifesi gereğince, yetki belgesiyle meslek birliğine devredilen eserler için ödemeler, hak sahiplerine dağıtılmak üzere ilgili meslek birliğine; diğer hallerde doğrudan mali hak sahiplerine yapılır. Bu ödemeler Türkiye Radyo - Televizyon Kurumunca en geç 31/12/1985 tarihine kadar yerine getirilir. Meslek birliği, Türkiye Radyo - Televizyon Kurumu tarafından verilen bordro üzerinden kendi hissesini mahsup ederek, bakiyesini kendisine yapılan ödemeyi takip eden iki yıl içinde üyesi olan hak sahiplerine öder. İki yıl içinde üyelerce talep olunmayan ücretler, 44 üncü maddeye göre Kül- tür ve Turizm Bakanlığı adına bir milli bankada açılacak özel hesaba yatırılır. 2418 - 5 Geçici Madde 5 - (Ek:7/6/1995 - 4110/31 md.) Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce kurulmuş olan meslek birlikleri, tip statülerin

yayımdan itibaren bir yıl içinde Kùltür Bakanlığının gözetiminde, Kanunun ilgili hükümleri ve tip statü ilkeleri doğrultusunda yeni meslek birliklerine dönüştürülürler ve bu süre içinde yapacakları genel kurul toplantısı ile yeni organlarını oluştururlar. Birinci fıkra hükümlerine uymayan meslek birlikleri, birinci yılın sonunda kendiliğinden dağılmış sayılır.

II - Kaldırılan hükümler:

Madde 89 - 8 Mayıs 1326 tarihli Hakkı Telif Kanuniyle diğer kanunların bu kanuna aykırı hükümleri kaldırılmıştır.

G) Son hükümler:

I - Kanunun yürürlüğe girmesi:

Madde 90 - Bu Kanunun 42 ve 43 üncü maddeleri hükümleri kanunun yayımı tarihinden itibaren, diğer hükümleri 1 Ocak 1952 tarihinde yürürlüğe girer.

II - Kanunun yürütülmesine memur makam:

Madde 91 - Bu Kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür. 2418 - 6

5846 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN MEVZUATIN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHİNİ GÖSTERİR LİSTE

Kanun Yürürlüğe No. Farklı tarihte yürürlüğe giren maddeler giriş tarihi ----

2936 -- 5/11/1983 4110 -- 12/6/1995